

9.4 Totalitair Japan

1932 - de Liga van Bloed in de rechtbank voor de moord op een minister en een zaibatsu-directeur

Woensdag 26 februari 1936, vijf uur in de ochtend. Het is nog donker buiten als bijna 1.500 troepen de kazerne verlaten. Het sneeuwt een beetje. Net zoals het 76 jaar daarvoor sneeuwde op 24 maart 1860, de dag dat Naosuke Iwerd vermoord bij de Sakuradamon. Dat was aan de vooravond van de Meiji Reformatie. Nu was het tijd voor de Shōwa Reformatie. Opnieuw moesten de bakens verzet worden. Te lang al was het land in de greep geraakt van een nieuwe elite, die Japan onherkenbaar hadden veranderd. Een land met verwesterde gewoontes. Een land waarin liberalen de macht van de keizer probeerden in te dammen. Een land dat werd geregeerd door het kapitaal. Dat moest worden rechtgezet. Als eerste komt een groep van 280 soldaten aan bij de residentie van minister-president Keisuke Okada. Vier politieagenten proberen de groep tegen te houden. Er volgt een vuurgevecht, waarbij de vier agenten worden doodgeschoten. Gevolg is wel dat Okada en zijn huishouding wakker worden. Okada kan zich verstoppen. Zijn zwager komt niet op tijd weg en wordt doodgeschoten. De soldaten kijken nog even naar de dode en naar de foto van Okada die ze bij zich hebben. Ja hoor, dat is hem. Eenmaal doodgeschoten lijkt de zwager blijkbaar nog net iets meer op Okada. Admiraal Saito Makoto wordt iets verderop voor de ogen van zijn vrouw in de slaapkamer doodgeschoten. Generaal Watanabe Jotaro zit ongeveer op datzelfde moment thuis verstoopt achter een futon. Hij wordt eerst neergeschoten en dan met een zwaard afgemaakt. Opgeruimd staat netjes. De negenjarige dochter van de generaal staat geschokt toe te kijken. Anderen ontsnappen of raken zwaargewond. Gedurende drie dagen weten de soldaten het centrum bezet te houden. De inname van het hoofdbureau van politie lukt, maar het keizerlijke paleis wordt succesvol verdedigd door regeringstroepen. Na drie dagen is de staatsgreep mislukt. Ironisch genoeg wordt het leger dan definitief de baas in Japan. Dat lukt wel. De slag verloren, de oorlog gewonnen. Japan is eindelijk een totalitaire staat die wordt geleid door militairen.²¹

In de 1930s worden de ultrarechtse touwtjes aangetrokken. Er is veel corruptie. Japan gaat van schandaal naar schandaal. De politieke partijen zijn machteloos. De regering houdt met enige regelmaat extra budgetten voor het leger tegen. Dat is tegen het zere been van de

²¹Seagrave, *The Yamato Dynasty*, p. 146 e.v.

‘China *rōnin*’, de groep ultranationalisten die willen dat Japan haar macht verder uitbreidt in China. Er volgen aanslagen op politici en *zaibatsu*-functionarissen. In november 1930 wordt de nieuwe premier Hamaguchi in het Tokyo Station neergeschoten door Tomeo Sagoya. Tomeo was lid van de Ai Kokusha (‘de Sociëteit van Patriotten’). De leider van de Ai Kokusha was een politicus van de Seiyūkai-partij, die ooit door Ito was opgericht. In maart 1931 maken leden van weer een andere groep (de Sakura-kai) een plan om een staatsgreep uit te voeren. Dat plan gaat niet door, maar vlak na de inval in Mantsjoerije doet de groep in oktober nog een poging. De staatsgreep van deze ultrarechtse groep legerofficieren mislukt. De leider van de groep, kolonel Hashimoto, krijgt een reprimande en 20 dagen huisarrest. Daar zal hij niet heel erg van zijn geschrokken. Niemand trouwens.

Een paar maanden later pleegt de Liga van Bloed een aanslag. De Liga van Bloed was opgericht door Inoue Nissho, een geflipte student aan wat tegenwoordig de Takushoku Universiteit is. Zijn vader was arts. Nissho had een tijdje in Mantsjoerije gewerkt en was fanatiek aanhanger van het Nichiren boeddhisme, voordat hij zijn eigen tempel stichtte. Hij gaat ronselen onder stu-

1932 - de moord op minister-president Inukai

denten van de Takushoku en heeft onder meer contact met de rechts-radicalen schrijver Kita Ikki. Op 9 februari 1932 wordt de minister van Financiën, Inoue Jun'nosuke, doodgeschoten als hij uit zijn auto stapt om een toespraak te houden. Een maand later wordt Dan Takuma, een directeur van Mitsui, voor het bankgebouw van de *zaibatsu* doodgeschoten. Beide slachtoffers hadden de onvergeeflijke fout gemaakt dat ze een symbool waren van liberale politiek en het *zaibatsu*-bedrijfsleven. De Liga van Bloed was een van de vele groeperingen van militaire officieren en rechts-radicalen burgers. Hun motto was: ‘weg met de politieke partijen en de kapitalistische elite’, een echo van de *sonnō jōi* beweging.²² De straffen waren vrij mild. Veel Japanners hadden begrip voor de motieven van de daders. Het waren idealisten die de keizer vereerden en Japan wilden bevrijden van slechte invloeden. De organisator van alle ellende, Inoue Nissho, kreeg levenslange gevangenisstraf. In 1940 werd hem amnestie verleend en werd hij vrijgelaten.

²²Gordon, *A modern History of Japan*, p. 185-186.